

14 วิกฤต ... เสด็จประพาสสระบุรี

ตามรอยราชัน ตำนานและประวัติศาสตร์ พระราชกรณียกิจเพื่อชาติ
ศาสนา และประชาชนไทย

สระบุรี ... เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ด้านตะวันออกของภาคกลาง มีพื้นที่ประมาณ 3,576,486 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 13 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง เสาไห้ แก่งคอย มวกเหล็ก วังม่วง วิหารแดง หนองแค พระพุทธบาท หนองแซง บ้านหมอ หนองโดน ดอนพุด และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

สระบุรี ... เป็นเมืองสำคัญมาแต่ครั้งโบราณ สมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดิน สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เมื่อปี พ.ศ. 2091 พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ได้ยกกองทัพเข้าตี กรุงศรีอยุธยา สมัยนั้นไทยมีป้อมปราการป้องกันพระนครทั้งสี่ทิศโดยรอบ คือ เมืองสุพรรณบุรี อยู่ทางทิศตะวันตก เมืองนครนายกอยู่ทางทิศตะวันออก เมืองลพบุรีอยู่ทางทิศเหนือ เมืองพระประแดง อยู่ทางทิศใต้

กองทัพพระเจ้าหงสาวดียกเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ ข้างทิศตะวันตก กองทัพไทยจึงไปตั้งทัพต่อสู้อยู่ที่เมืองสุพรรณบุรี แต่รับข้าศึกไม่อยู่ต้องถอยร่นกลับเข้ามา เอากรุงศรีอยุธยาเป็นที่ตั้งจึงได้ชัยชนะ เป็นเหตุให้ทรงคิดว่าหัวเมืองที่ตั้งเป็นป้อมปราการ ให้กับพระนครฯ นั้นหาเป็นประโยชน์ไม่ จึงให้รื้อป้อมปราการเสีย ด้วยทรงเล็งเห็นว่า ในการทำสงครามนั้นสถานที่สำหรับรวบรวมผู้คนเพื่อเป็นกำลังในการเกณฑ์ทัพรับศึก มีความสำคัญมากแต่ยังมีน้อยแห่ง จึงทรงตั้งหัวเมืองเพิ่มขึ้นหลายเมืองในปี พ.ศ. 2092 เพื่อใช้เกณฑ์ผู้คนรักษาพระนครในยามศึกสงครามได้ทันทั่วทั้งที่ เมืองที่ตั้งใหม่ครั้งนั้น คือ เมืองนนทบุรี เมืองนครบุรี (สมุทรสาคร) เมืองนครไชยศรี

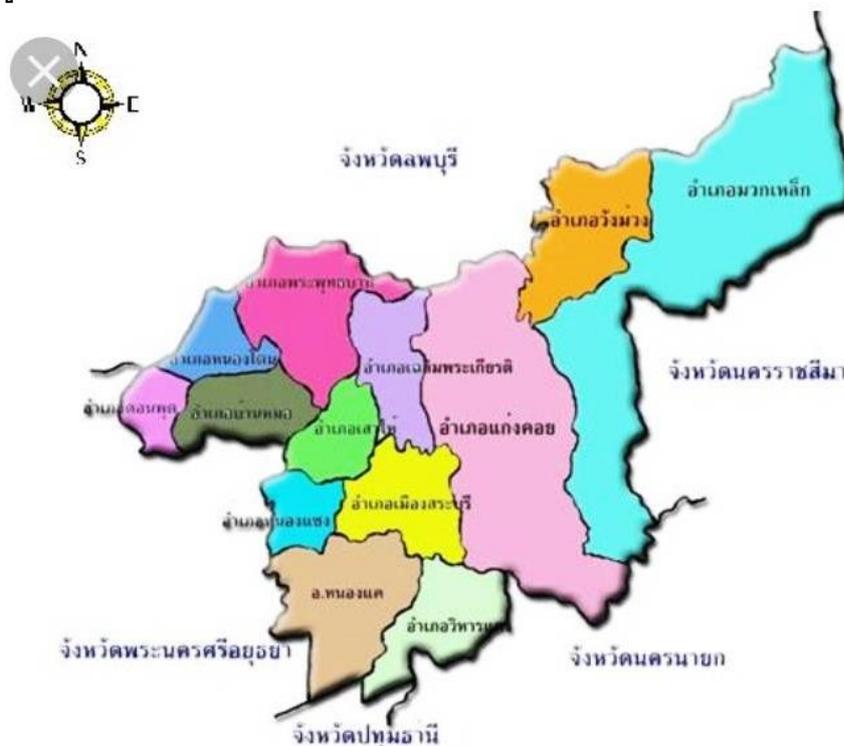
สันนิษฐานว่า เมืองสระบุรีได้ตั้งขึ้นในครั้งนั้นด้วย โดยแบ่งพื้นที่บางส่วนของ เมืองลพบุรี นครนายก และนครราชสีมา มารวมกันตั้งขึ้นเป็นเมืองสระบุรี เพื่อเป็นศูนย์กลาง การระดมพลยามศึกสงคราม เพราะอยู่ใกล้กับพระนคร และเป็นแหล่งที่มีความสมบูรณ์มาก ดังนั้น ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมาจึงมักพบเรื่องราวของเมืองสระบุรีเกี่ยวข้งอยู่เสมอ บทบาทของเมืองสระบุรีปรากฏชัดในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้วยเหตุที่เมืองสระบุรี มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ชาวเมืองจัดเจนการทำไร่ทำนาเก็บเกี่ยวข้าวและพืชไร่ตลอดมา เป็นอยู่ข้าวอู่้ำสำคัญ สามารถใช้เป็นแหล่งเสบียงอาหารในยามศึกสงครามได้ดี ดังนั้น

เมื่อปี พ.ศ. 2126 ก่อนที่พระองค์จะเสด็จ ยกทัพไปตีเมืองเขมร เมืองสระบุรีจึงมีหน้าที่สำคัญ คือ การคุ้มครองอาณาจักร และภายหลังเป็นกองเสบียงให้กับกองทัพหลวงเสมอเมื่อยามสงคราม

“สระบุรี” ... มีความหมายว่า เมืองแห่งน้ำ สาเหตุที่มาของคำว่า “สระบุรี” สันนิษฐานกันว่า แต่เดิมพื้นที่ตั้งเมืองครั้งแรกอยู่บริเวณใกล้หนองน้ำหรือสระน้ำ คือ .. บึงหนองไทรงัง .. อยู่ที่ตำบลศาลารี่ลาว ใกล้วัดจันทบุรี ปัจจุบันคือตำบลเมืองเก่า อำเภอเสาไห้ ครั้นเมื่อตั้งเมืองขึ้นมาจึงได้ชื่อว่า “สระบุรี”

ครั้นถึงยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้สร้างทางรถไฟสายแรกขึ้นในประเทศไทย คือ ทางรถไฟสาย กรุงเทพฯ – นครราชสีมา เมื่อทางรถไฟก่อสร้างวางรางมาถึงเมืองสระบุรีเจ้าเมืองสระบุรีสมัยนั้นเห็นว่าตัวเมืองเดิมที่อำเภอเสาไห้ อยู่ห่างไกลจากทางรถไฟมาก ภูมิประเทศไม่เหมาะสมเพราะมีบึงน้ำใหญ่ยากแก่การขยายเมืองในอนาคต จึงได้ดำเนินการสร้างศาลากลางขึ้นใหม่ ณ ตำบลปากเพรียว ซึ่งก็คือตัวเมืองสระบุรีที่เห็นในปัจจุบัน

จังหวัดสระบุรี ได้ชื่อว่าเป็นเมืองพุทธศาสน์และแหล่งท่องเที่ยว มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งธรรมชาติมากมาย รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี อันดีงาม ทั้งยังเป็นเสมือนประตูสู่ภาคอีสานด้วย

พุทธศักราช 2489 กรุงรัตนโกสินทร์ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 นับจากเสด็จขึ้นครองราชย์ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ ความว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

70 ปี แห่งการครองราชย์ที่ยาวนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใด
ในโลก พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทั่วทุกพื้นที่ของแผ่นดินไทย และทรงประกอบ
พระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรไทยทุกหมู่เหล่า ในฐานะ “พ่อหลวง” ของ
ปวงชนชาวไทย ด้วยพระปณิธานอันแน่วแน่สมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ให้ไว้ทุกประการ
พระราชกรณียกิจต่างๆ บางส่วนของพระองค์ จังหวัดสระบุรีมีโอกาสดำเนินพระราชทานถึง
14 วาระ ซึ่งเป็น “14 วโรกาส .. เสด็จประพาสสระบุรี” นับว่าเป็นพระมหากษัตริย์คุณ
อย่างหาที่สุดมิได้ การเสด็จพระราชดำเนินเพื่อประกอบพระราชกรณียกิจที่จังหวัดสระบุรี
ทั้ง 14 วโรกาส มีดังต่อไปนี้

วโรกาสที่ 1 วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2495

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดพระพุทธบาท
ราชวรวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท ในพระราชพิธียกจุลมงกุฏ
สวมยอดมณฑปพระพุทธบาท ประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญที่สาธุชนทั่วไทยแซ่ซ้อง สาธุการ

วโรกาสที่ 2 วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2501

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (โรงงานท่าหลวง) ตำบลท่าลาน อำเภอบ้านหมอ เพื่อทอดพระเนตรกิจการของบริษัทฯ

วโรกาสที่ 3 วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2503

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดพระพุทธรบาทราชวรวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรบาท เพื่อประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรม และยกช่อฟ้าพระอุโบสถฯ

วโรกาสที่ 4 วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2505

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าเฟรเดอริก ที่ 9 และ สมเด็จพระราชินีอินกริด แห่งประเทศเดนมาร์ค เนื่องในพระราชพิธีเปิด ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ณ ตำบลमितธภาพ อำเภอมวกเหล็ก อุบัติการณ์ประวัติศาสตร์ ของวงการโคนมไทย กว่าห้าทศวรรษ

วโรกาสที่ 5 วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2511

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ ศาลากลางจังหวัดสระบุรี พระราชทานพระพุทธรูปนวราชบพิตร และเสด็จพระราชดำเนิน ณ สวนพฤกษศาสตร์พุแค ตำบลพุแค อำเภอเมืองสระบุรี

วโรกาสที่ 6 วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดพระพุทธฉาย อำเภอเมืองสระบุรี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินส่วนพระองค์แด่พระภิกษุสงฆ์

วโรกาสที่ 7 วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2519

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดศรัทธาประชากร (เขารวก)
ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมืองสระบุรี ทรงประกอบพิธียกช่อฟ้าพระอุโบสถ

วโรกาสที่ 8 วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2519

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดหนองเขื่อนช้าง ตำบล
หนองยาว อำเภอเมืองสระบุรี ทรงประกอบพิธียกช่อฟ้าพระอุโบสถ

วโรกาสที่ 9 วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2520

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระ
ราชดำเนิน ณ วัดศรัทธาประชากร (เขารวก)
ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมืองสระบุรี เพื่อทรง
ประกอบพิธีผูกพัธสีมาอุโบสถ

วโรกาสที่ 10 วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2522

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดไทยงาม ตำบลโคกแย้ อำเภอนหนองแค เพื่อทรงตัดลูกนิมิต และเททองหล่อพระประธานประจำอุโบสถ

วโรกาสที่ 11 วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2523

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดหนองหมูใต้ ตำบลหนองหมู อำเภอวิหารแดง ทรงประกอบพิธียกช่อฟ้าอุโบสถ

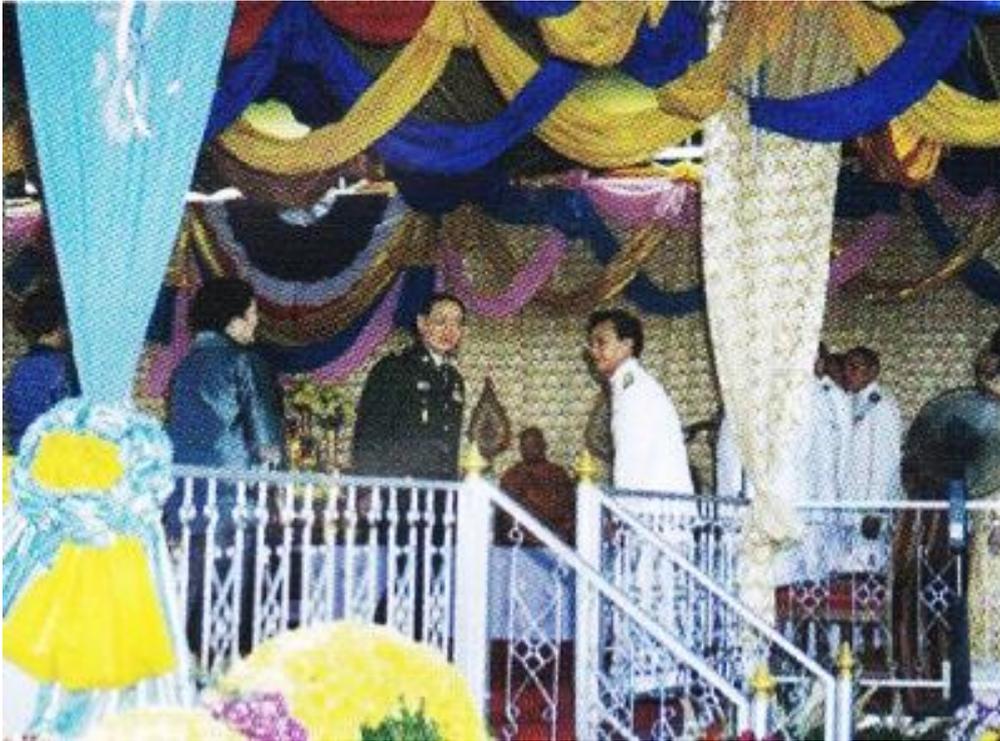
วโรกาสที่ 12 วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2524

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดศรีทธาประชากร (เขารวก) ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมืองสระบุรี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินส่วนพระองค์

วโรกาสที่ 13 วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2536

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดมงคลชัยพัฒนา และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว ตำบลห้วยบง อำเภอเมืองสระบุรี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และทอดพระเนตรโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา และบริเวณพื้นที่ซึ่งกรมชลประทานกำหนดจะสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว

วโรกาสที่ 14 วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์
อำเภอวังม่วง (และอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี) ทรงประกอบพิธีเปิดเชื้อน
ป่าสักชลสิทธิ์ สร้างประโยชน์สุขเอนกอนันต์ให้กับอาณาประชาราษฎร์

นี่คือ ... ประวัติศาสตร์

14 วโรกาส ... ที่ทรงเสด็จประพาสจังหวัดสระบุรี แต่ละวาระ นำมาซึ่งความ
ปลื้มปิติยินดีแก่เหล่าพสกนิกรทั้งปวงที่มาร่วมรับเสด็จ และเป็นประวัติศาสตร์คู่บ้านคูเมืองที่
ทรงคุณค่า นำภาคภูมิใจของชาวสระบุรีตลอดมาจวบจนทุกวันนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอโน้มรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ไม่ว่าพระองค์ท่านจะอยู่ ณ ถิ่นแคว้นด้าวแดนใด

ธ. ทรงสถิตในดวงใจไทยนิรันดร์

ประตูแดง . . . แดนโคนม

ว่ากันว่า .. ประตูแดง .. ไม้ดอกสีสดสวยนับพันต้นใน อ.ส.ค.
อาจเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของแดนโคนม

ในอาณาจักรของแดนโคนม .. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) หากใครมีโอกาสได้ท่องเที่ยวทั่วทิศทั่วแดนในฟาร์มโคนม บนพื้นที่กว่าสองพันเจ็ดร้อยไร่จะพบว่า ดินแดนแห่งนี้ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมยังอุดมสมบูรณ์มากทีเดียว ทั้งขุนเขา ผืนป่า ทุ่งหญ้า และ สายน้ำ แม้แต่ป่าไม้ริมคลองก็ยังรกครึ้ม ชาวโคนมยุคต้นๆ ถือว่าผืนป่าและลำคลอง มวกเหล็กเป็นแหล่งเสบียงอาหาร .. เป็นซูปเปอร์มาร์เก็ตกว้างใหญ่ในดงดอน ผู้คนในถิ่นนี้จะมาก จะน้อยล้วนรู้จักป่า รู้จักต้นไม้ รักป่า รักต้นไม้ รักสายน้ำ การเข้าป่าและลงคลองมวกเหล็ก เป็นเรื่องปกติธรรมดาตามาแต่ไหนแต่ไรแล้ว บางคนเข้าซูปเปอร์มาร์เก็ตทั้งเช้าและเย็นสองเวลา ยิ่งถ้าเป็นวันหยุดบางคนหายหัวไปตั้งแต่เช้ายันเย็นหรือมีดคำ และหลายคนนิยมที่จะออกย่ำ เดินสู่มเสาะเที่ยวหาสองสัตว์เคราะห์ร้ายยามค่ำคืน เป็นการท่องเที่ยวและพักผ่อนยามว่างไปในตัว

ชาวโคนมนอกจากไม่ทำลายป่าและแหล่งน้ำแล้ว ยังดูแลรักษาสถานที่อัน เปรียบเสมือนซูปเปอร์มาร์เก็ตเก่าแก่นี้ด้วยการปลูกป่าเพิ่มเติม โดยปลูกไม้ยืนต้นที่ให้ผล ดอก ใบ ไม้เก็บกินกันชั่วลูกชั่วหลาน กว่ายี่สิบปีกับวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยเป็นกันเองกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ไม่มีใครคาดคิดว่าบ้านเมืองจะมีการเปลี่ยนแปลงชนิดพลิกโฉมหน้าหรือพลิกฝ่ามือเลยทีเดียว แต่มันได้เกิดขึ้นแล้ว

นับจากรัฐบาลไทยรับมอบโครงการฟาร์มโคนมฯ จากรัฐบาลเดนมาร์ค เมื่อปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา อาชีพการเลี้ยงโคนมนับวันมีแต่ก้าวหน้ามั่นคง ทั้งยังแพร่หลายไป ทั่วประเทศ พร้อมกับกระแสข่าวที่แพร่สะพัด .. “ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ [NEW INDUSTRIAL CITY : NIC] หรือประเทศเกษตรกรรมใหม่ [NEW AGRICULTURE CITY : NAC] มันคืออะไรก็ตาม ! แต่ได้ทำให้ป่าไม้ในประเทศหายไป ตั้งครึ่งค่อน พื้นที่ป่าตามธรรมชาติ ของประเทศกว่า 170 ล้านไร่ ถูกบุกรุกทำลาย มนุษย์ไม่ใส่ใจกับธรรมชาติมากขึ้นทุกขณะผิดไปจากกาลก่อน สิ่งที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา นั่นคือ

- ถนนมิตรภาพขยายกว้างขึ้นจากสองช่องทางจราจรเป็นสี่ช่องทาง เพื่อความเป็น NIC หรือ NAC

- มวกเหล็กถูกยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับแนวหน้าของจังหวัดสระบุรี
- พื้นที่นับพันไร่ด้านตะวันตกของ อ.ส.ค. ซึ่งเป็นเขต “นิคมสร้างตนเองผู้เลี้ยงโคนม” เปลี่ยนสภาพไป บางแห่งกลายเป็นรีสอร์ต สนามกอล์ฟ สวนอาหาร รวมทั้งบ้านจัดสรรและที่สาธารณะประโยชน์ แดนโคนม ... กำลังกลายเป็นแผ่นดินทองในสายตาและความตื่นตัวของผู้คนทั้งใกล้และไกล หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องออกมารณรงค์เพื่ออนุรักษ์ป่ารวมทั้งแหล่งน้ำและธรรมชาติไว้ให้ได้ อ.ส.ค. ในฐานะหน่วยงานหนึ่งของรัฐก็ขานรับนโยบายดังกล่าวบรรจุไว้เป็นภารกิจทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสต่างๆ ตั้งแต่นั้น จนถึงปัจจุบัน

น่าสังเกตว่า ... พื้นที่กว่าสองพันเจ็ดร้อยไร่ของ อ.ส.ค. บริเวณใกล้อาคารสำนักงาน โรงงาน คอกโค หมู่บ้าน แนวถนนริมทุ่งหญ้า แปลงหญ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามเส้นทางบริเวณพื้นที่จัดงานโคนมฯ และสำนักท่องเที่ยว อ.ส.ค. นั้น **มีไม้ยืนต้นชนิดหนึ่งขึ้นอยู่ทั่วไปหมด เป็นไม้ยืนต้นดอกสดสวยจำนวนมาก แต่ทำไม? หรือไปยังไงมายังไงจึงมาปรากฏอยู่ในฟาร์มโคนมฯ เต็มไปหมด? มีมากมายเป็นพันต้นเลยทีเดียว ซึ่งแท้จริงแล้วต้นไม้นี้ คือ “ต้นประดู่แดง” ที่กำลัง เป็นที่สนใจของคนจำนวนมากนั่นเอง**

ย้อนหลังไปเมื่อปีพุทธศักราช 2530 ขณะนั้น อ.ส.ค.มีอายุครบรอบ 25 ปี พอดีพอดีกับที่รัฐบาลประกาศพันธกิจสั่งปิดป่าถาวรทั่วประเทศ และยกเลิกสัมปทานป่าไม้ทั้งหมด พร้อมกับกำชับหน่วยงานของรัฐให้ช่วยกันดูแลรักษาและส่งเสริมการปลูกป่า โดยถือเป็นหนึ่ง

นโยบายหลักด้วย ตรงนี้เป็นสาเหตุสำคัญอันดับแรกที่ อ.ส.ค.ได้ดำเนินการปลูกป่าตลอดมา เมื่อถึงวาระสำคัญหรือเทศกาลประจำปี เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันโคนม เป็นต้น ครั้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 ประดู่แดงต้นแรกก็ปรากฏขึ้นใน อ.ส.ค. เนื่องในวาระวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมหาราช อ.ส.ค. ได้จัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ขึ้น มีกิจกรรมทำความสะอาดพัฒนาพื้นที่อาคารสำนักงาน และบริเวณด้านหน้าองค์การตามแนวถนนมิตรภาพ และที่ขาดไม่ได้หรือไฟท์บังคับคือการปลูกต้นไม้ ปีนี้พื้นที่ปลูกต้นไม้อยู่บริเวณด้านทิศเหนือของสนามฟุตบอล อ.ส.ค. กล้าไม้ที่นำมาปลูก คือ ต้นขี้เหล็ก และ ต้นยูคาลิปตัส จำนวนหลายสิบต้น มีเพียงหลุมเดียวเท่านั้นที่แยกมาปลูกต่างหากตรงบริเวณอาคารจำหน่ายผลิตภัณฑ์นม (ศาลาทรงไทย) ด้านหน้าองค์การ โดยผู้อำนวยการ อ.ส.ค. เป็นผู้ปลูก ไม้ต้นนี้ คือ ต้นประดู่แดงนั่นเอง และนับเป็นประดู่แดงต้นแรกของ อ.ส.ค. ด้วย แต่หน้าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ไม้ต้นนี้มีอายุไม่ยืนยาว สาเหตุเนื่องมาจาก

ระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2534 มีการปรับปรุงขยายถนนมิตรภาพขนานใหญ่ การก่อสร้างครั้งนั้นได้ตัดผ่านพื้นที่ด้านหน้าองค์การตลอดแนวทั้งสองฝั่งซ้ายขวา เฉือนพื้นที่ อ.ส.ค. หายไปหลายร้อยไร่ ประดู่แดงต้นแรกกำลังเติบโตสูงท่วมหัว ถูกกลบฝังไปพร้อมกับต้นประดู่ใหญ่ ขนาดสองคนโอบอีกหลายต้น รวมทั้งสัญลักษณ์สำคัญสมัยฟาร์มโคนมอีกหลายอย่างนั้นเป็นวาระสุดท้ายของประดู่แดงต้นแรก นับจากนั้นเป็นต้นมา “ประดู่แดง” จึงเริ่มเป็นที่สนใจและกล่าวขานกันมากยิ่งขึ้น หลายหน่วยงานของ อ.ส.ค. นำประดู่แดงเข้ามาปลูกประดับในพื้นที่ของตน เมื่อเวลาผ่านไปประดู่แดงหลายสิบต้นหรืออาจจะเป็นร้อยต้นได้เติบโตใหญ่จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแดนโคนมไปแล้ว

ล่วงถึง ปี พ.ศ. 2547 “โครงการท่องเที่ยวฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ก” ก่อตั้งขึ้น
พื้นที่ด้านตะวันตกเชิงเขาตาแป้นติดเส้นทางเข้านิคมสร้างตนเองผู้เลี้ยงโคนมหลายร้อยไร่
ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศน์ขึ้นตามนโยบาย “ลดรายจ่าย – เพิ่มรายได้”
เพื่อรองรับการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ในอีก 2 - 3 ปีข้างหน้า อ.ส.ค.เปิดเกมด้วยรายการ
“เปิดบ้านโชว์ครัว” ในปี 2548 แล้วต่อยอดขยายออกไปเป็น .. “การท่องเที่ยว ชิมนม ..
ชมฟาร์ม” ในปี 2549 สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับ อ.ส.ค. เป็นอย่างมาก เฉพาะปีนี้มี
ผู้สนใจเข้าเยี่ยมชม อ.ส.ค.มากกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันคนทีเดียว เนื่องจากรายการดังกล่าวโดนใจ
คนทั่วไปทั้งไทยและเทศ เพราะว่าธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของ อ.ส.ค.นั้น เป็นสถานที่
จริงในการตามรอยโคบาลตำนานความบอยไทยครั้งอดีต ผู้เข้าชมชมจึงมีความประทับใจ
เพราะได้ทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงครบเครื่องที่สามารถบอกต่อได้

พุทธศักราช 2550 ผ่านเทศกาลงานโคนมแห่งชาติไปไม่กี่วัน อ.ส.ค. ได้ปรับปรุง
โครงสร้างการบริหารงานใหม่ โครงการท่องเที่ยวฯ ดังกล่าว ถูกยกระดับขึ้นเป็น “ศูนย์ท่องเที่ยว
เชิงเกษตรกรรม” เป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นใหม่ หนึ่งในภารกิจของศูนย์ท่องเที่ยวฯ ก็คือ
“ให้ อ.ส.ค. จัดวันปลูกต้นไม้ในช่วงเดือนพฤษภาคม เพื่อช่วยเสริมทัศนียภาพ” และอีกหนึ่ง
โครงการสำคัญ คือ “โครงการปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ” เนื่องในวาระปีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 80 พรรษาและ เฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติ ครบ 60
พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช รัชกาลที่ 9 พระบิดาแห่ง
วงการเกษตรกรรมโคนมไทย

“ประดู่แดง” .. คือต้นไม้ที่ถูกเลือกให้นำมาปลูกบนพื้นที่ของ อ.ส.ค. ในโครงการดังกล่าว พันธุ์ไม้นี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกไว้เป็นสัญลักษณ์ที่ อาคารร่มเกล้า เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2516 สำหรับ อ.ส.ค. นั้น การปลูกต้นไม้ปีนี้เรียกได้ว่าเป็นการปลูกป่าต้นประดู่แดง แท้ ๆ ที่เดียว เนื่องจากจำนวนกล้าไม้ที่ใช้ปลูกมีจำนวนมากถึงหนึ่งพันหกร้อยต้น โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค
2. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์องค์กร
3. เพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่ของ อ.ส.ค. ให้สวยงามเป็นธรรมชาติ

การปลูกป่าประดู่แดงครั้งนี้ ได้ดำเนินการ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2550 นับว่า เป็นกิจกรรมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระราชทานไว้ คือ แนวทางให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสันติ เพื่อประโยชน์ของตนเองทั้งวันนี้และวันหน้า ซึ่งก็คือหลักปรัชญาการเกษตรกรรมที่ยั่งยืนนั่นเอง

ประดู่แดง .. มีชื่อเรียกสามัญว่า Monkey Flower Tree หรือ Fire of Pakistan มีชื่อพื้นเมืองอีกชื่อหนึ่งเรียกว่า “วาสุเทพ” เป็นไม้ขนาดกลางถึงใหญ่ มีถิ่นกำเนิดในประเทศ กัวเตมาลา [GUATEMALA] ทางตอนล่างของประเทศเม็กซิโก ในอเมริกาใต้

กว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา อ.ส.ค. เคยมีสัญลักษณ์หลายอย่าง และอาคารสำคัญหลายแห่ง เช่น เสาธงคู่ไทย – เดนมาร์ค, บ้ายองค์การฯ, ขวดนมไทย – เดนมาร์ค, อาคารจำหน่ายนมทรงไทย, บ่อมายม ร.ป.ภ., อาคารสัตวแพทย์ผสมเทียม รวมทั้งดอกโคและอื่นๆ ที่หายไปเมื่อครั้งปรับปรุงขยายถนนมิตรภาพครั้งใหญ่ (พ.ศ. 2533 - 2534) บางสิ่งบางอย่างหายไปแบบหายแล้ว

หายเลย เช่น เสาชิงคู่ไทย – เดนมาร์ค ด้านหน้าองค์การฯ ปัจจุบันมีแต่ธงชาติไทยเพียงเสาเดียว มีเรื่องแปลกแต่จริงเรื่องหนึ่ง คือ ... ไม่น่าเชื่อว่า ผ่านมาครึ่งค่อนศตวรรษแล้ว อ.ส.ค. ยังไม่เคยมีป้ายถาวรขององค์การเลย ซึ่งเป็นเรื่องแปลกจริงๆ ! ส่วนป้ายองค์การที่มีอยู่นั้น เป็นป้ายชั่วคราวได้ปรับเปลี่ยนไปไม่ต่ำกว่า 6 – 7 ครั้งแล้วในช่วงเวลากว่า 50 ปีที่ผ่านมา

ความจริงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มีความสำคัญเช่นนี้สมควรคงอยู่เป็นอนุสรณ์เคียงคู่กับ อ.ส.ค. แต่อดีตก็คืออดีต .. ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อถึงเวลาย่อมเปลี่ยนแปลงของเก่าไปของใหม่มา อย่างเช่นที่กำลังเกิดขึ้นในแดนโคนมขณะนี้ เพราะปัจจุบันภายใน อ.ส.ค. เต็มไปด้วย “ประดู่แดง” ที่ยืนต้นเรียงรายอยู่ทั่วพื้นที่ บางแห่งปลูกไว้เป็นป่าเป็นดงก็มี คาดว่ามีต้นประดู่แดงอยู่ที่นี้

ประมาณสองพันต้น และเชื่อว่า.. “อ.ส.ค.” น่าจะเป็นสถานที่ที่มีต้นประดู่แดงปลูกไว้มากที่สุดในประเทศไทย? โดยปกติประดู่แดงจะออกดอกและทยอยเบ่งบานระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมของทุกปี แต่สิ่งที่น่าสนใจและถือว่าเป็นประวัติกการณหนึ่งของ อ.ส.ค. ก็คือ เทศกาลงานโคนมแห่งชาติ ประจำปี 2562 ระหว่างวันที่ 30 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2562 ประดู่แดงในแดนโคนมออกดอกบานสะพรั่งรองรับเทศกาลนี้อย่างสวยงามดงามท่ามกลางทุ่งหญ้าป่าเขา ประดู่แดงแจ่มกระจ่างและเจิดจ้าอย่างชัดเจนเป็นปีแรกในรอบ 24 ปี นับตั้งแต่เริ่มจัดเทศกาลขงานนี้ที่เขาตาแบ้น เมื่อปี 2538 เป็นต้นมา แต่ที่สำคัญอย่างยิ่ง ก็คือ ว่ากันว่า “ประดู่แดง” .. ไม้ดอกสีแดงสดสวยนับพัน ๆ ต้นนี้อาจจะเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของแดนโคนมในอนาคตก็ไม่ได้ ... ไผจะอยู่!!!

